

ALEX GRAFIX GALLERIA

Ajomäentie 18, Hämeenkoski
Kuvataidetta,
kirjoja

Kirja, josta puhutaan! JOHANNEKSEN PORSAA

2000-luvun kovin satiiri
10 euroa
postitse 20 euroa

SYNAPTORI

Alexi Joensuu

Kuvataiteilijan tausta

Kerron tositarinan pojasta, josta tuli kuvataiteilija. Synaptoreissa on Aleksin kuvateoksia ja uutisoitu taidenäytelyistä. On julkaistu palstaa, Aleksin Kuvakulmaa.

Opiskelijaperheen lapsi

Alexi syntyi lääketieteen opiskelijoiden lapsena, harkitusti ja toivotusti. Kristiina ja Jyrki opiskelivat Sveitsissä, kun Aleksista tuli perheenjäsen. Se oli täyttää elämää, välillä raskasta mutta antoisaa. Järjestelyt onnistuivat ja vanhempien opiskelut etenivät.

Alexi syntyi 4. heinäkuuta 1973 Tampereella, kun vanhemmilla oli loma opiskelusta. Jyrki sijaisti osastonlääkäreitä sairaalassa. Kuukauden kuluttua myös Kiti oli sairaalatyössä, hän kävi kesken työpäivän vauvaa imettämässä. Silloin asuimme Kitin vanhempien kotona Veitsiluodossa.

Lokakuussa lähdimme taas Sveitsiin. Auto simahti Tanskassa, se korjattiin ja pääsimme perille.

Hyväntuulinen, aktiivinen lapsi

Alexi oli ”helppo” vauva. Hän kehittyi sosiaalseksi, koska ehti tutustua kolmivuotiaaksi mennessä 12 hoitotähtiin, joista tärkein oli Ebbamummi. Yhden hoitotädin Jyrki haki Suomesta Berniin,

noutomatka 5000 km. Toisen hoitotädin avun Jyrki korvasi tekemällä asuntoremontin.

Bernissä Aleksin nautiskeli kesästä Jyrkin kanssa suuressa maauimalassa. Seikkailimme lähiseudun metsissä, ja eläintarhassa kävimme lauantaisin.

Freiburgstrasse 68:n naapurisiin ilmestyi Aleksin leikkikaveriksi tyttö Guatemalasta, puoliksi intiaani. Kielivaikeuksia lapsilla ei ilmennyt.

Valmistuttuaan lääkäriksi Kiti tuli töihin ruotsinkieliseen Dalsbrukiin. Kaupan kassatäti sanoi Aleksille: - Var så god. Aleksin vastasi: - Merci.

Geenien vaikutukset pysyvät

Ihmisen psyykkisistä ominaisuuksista perintötekijät muodostavat 60-70 %. Aleksin isä, Jyrki ei ollut koskaan psykiatrisessa hoidossa, mutta hän kantoi psyykkisten sairauksien geenejä. Jyrkin isän suvussa oli skitsofreniaa ja vaikeita persoonallisuuksia, ja äidin suvussa kaksisuuntaista mielialahäiriötä ja skitsofreniaa.

Näissä sairauksissa perintötekijät vaikuttavat voimakkaasti. Se on biologinen tosiasia, joka ei muuksi muutu.

Aleksin varhaislapsuus oli vaihteleva, mutta turvallinen. Jyrkin lapsuusvaiheet olivat vaikeammat. Aleksin sairastui myöhemmin kliinisesti, mutta Jyrki ei. Psyykkisten

sairauksien ilmaantuminen ei näet noudata selkeitä kaavoja, vaikka perintötekijöiden merkitys on kiistaton.

Luovuus perintönä

Aleksin äidin suvussa ei ole perinnöllisiä psyykkisiä sairauksia, mutta se ei riittänyt estämään Jyrkiltä saatuja sairausgeenejä.

Jokin on varmaa, Aleksin ja Jyrkin luovuus. Aleksilla on visuaalista luovaa lahjakkuutta, Jyrki on verbaalisesti luova. Kirjoituspalkinnon Jyrki sai 8-vuotiaana.

Isän ja pojan yhteistyö on tuottanut konkreettisia tuloksia, ja yhdessä puuhatessa heillä on hauskaa. Ainutlaatuinen Teneriffan Kissat on kolmivuotisen yhteistyön tulos: Jyrkin tekstit ja 170 Aleksin kuvaa. Ensimmäinen painos myytiin loppuun, uusi painos on tulossa.

Synaptori nro 3/2026 sisältö

Lahjakas sisupussi
sivu 2

Jyrkin puhe
näyttelyn
avajaisissa
28.2.2026
sivu 3

Sosiaalinen
taiteilija
sivu 4

Jyrki kertoo
Aleksista
sivu 5

Aleksin kysymys
Oletko
uusi ystäväni?
sivu 6

Veitsiluodossa syksyllä 1973. Jyrki kertoo ensimmäisestä umpisuolen leikkauksestaan Kemin keskussairaalassa. Aleksin kuuntelee kiinnostuneena.

Lahjakas sisupussi

Taiteelliset kyvyt periytyvät suvussa. Paljon myös opitaan ja omaksutaan perheissä, esimerkiksi ahkeruus.

Musikaalisuus

Aleksilla on monia musiikkialaisia sukulaisia. Äidin isovanhempi oli ammattimuusikko, ja mummi lauloi kuin oopperatähti. Äiti laulaa edelleen kuorossa.

Aleksin sisko soittaa viulua ja toinen sisar pianoa.

Isä, Jyrki oppi hirmuisella harjoittelulla soittamaan Jäähyväiset pianolle, josta Alekski tykkäsi. Jyrkin isä oli tanssiorkesterin solisti. Jyrkin serkut ovat ammattimuusikoita, yksi serkku on musiikkineuvos. Aleksin serkut soittavat kitaraa ja klarinettia.

Alekski opetteli soittamaan kitaraa bändissä, mutta sitten hän on oppinut omin päin ahkerasti harjoittelemaan. Alekski on säveltänyt muutaman kelpo kappaleen. Soittelut kaverin kanssa ovat jatkuneet.

Luovuus

Lapsuudesta saakka Alekski on harrastanut mielikuvi- ja taideteoksia. Hän ei koskaan kysynyt, mitä minä oikein tekisin.

Asuimme rivitalossa, jonka edustalla oli valtava multavuori, luovan toiminnan aarre ja vaatehuoltajan kaunistus. Lumilinnat ja -ukot tehtiin aina.

Perheellä oli maalaisromanttinen kausi, pikkutilla, lampaita, kissa, koira, vauva ja cowboy Alekski.

Lukemista ja tarinointia Jyrki harrasti Aleksin kanssa. Kun Jyrki (28v) oli armeijassa, kotilomille mukaan eksyi tulenosoituspätkiä. Ne jysähtivät niin muikeasti, että niitä piti Aleksin kanssa mennä harjun taakse räjäyttelemaan.

Aleksin äiti on kuvallisen ilmaisun luonnonlahjakkuus ja laulaja, mutta taitteen sijaan hän suuntautui lääketieteeseen. Patologian ylilääkäri teki tohtorinväi-

Aleksin kuvista on usein kysytty: Miten tämä on tehty!?

töksen rintasyövästä, ja edelleen hän jatkaa tutkimusta Helsingin yliopistossa. Kiti on Alex Grafex Gallerian taiteellinen johtaja.

Sisu

Kun luovuuteen yhdistyy pitkäjänteisyys, syntyy tuloksia. Jyrkille luovuus on ollut elämäntapa. Aleksissa sisu ja ahkeruus korostuvat jopa liikaa, mutta ne selittävät hänen nousemisensa toimintakykyiseksi isojen vaikeuksien kohdatessa.

Pahoista fyysisistä vam-

moista, kuten lantionmurtumista hän on toipunut uskomattomasti!

Alekskiin sopii kuvaus Myrskyluodon Majasta, jonka Jyrki esitti Aleksin taidenäyttelyn avajaisissa keväällä 2026.

Monipuolisuus

Alekski on monipuolinen ja ennakkoluuloton kokeilija. Siitä on seurannut, että uudenlainen taiteellinen työ ei aina onnistu. Joku toinen laittaisi pensselit santaan ja retussiruiskun naulaan, mutta ei Alekski.

Kun kokeileva työ meni pieleen, hän harmitteli, tietenkin, mutta ei luovuttanut, vaan yhä uudelleen keksi parannuksia – yritti taas, ja onnistui!

Hankalaa on puupohjaisen grafiikan vedostaminen. Värit eivät käyttäydy ennakoitavasti kuin kuparipinnalla, ja opastusta ei saa. Täytyy kokeilla.

Aleksin teoksia on syntynyt paljon, koska hän on melkein jokaisena päivänä tehnyt kuvia. Kun paljon tekee, syntyy täysosumia.

Jyrkin puhe näyttelyn avajaisissa 28.2.2026

Hyvät näyttelyvieraat!

Aleksin sisar Anna soitti Lasse Mårtensonin säveltämän Myrskyluodon Maijan. Elokuvan Maijasta on kirjoitettu: ”Lähes kestäättömät vastoinkäymiset, joita elämä tarjoilee, tekevät Maijasta vahvan. Hän ei koskaan murru, vaan löytää sisimmästään uusia voimälähteitä, joiden avulla hän pystyy taistelemaan eteenpäin.”

Aleksi on omalla Myrskyluodolla 35 vuotta taistellut vastoinkäymisten kanssa. Nyt Aleksi on sairaalassa.

Sveitsissä Aleksi vietti varhaiset vuotensa. Lukiossa hän pärjasi hyvin. Kun Aleksi oli 17-vuotias, hänen Myrskyluodolle puhalsi myrsky, joka ei koskaan täysin tyyntynyt. Aleksi sairastui skitsofreniaan, joka on tarjoillut lähes kestäättömiä vastoinkäymisiä.

Lukio keskeytyi vuodeksi. Aleksi kirjoitti ylioppilaaksi psykoosissa.

Jatkohoito toisella paikakunnalla ei järjestynyt, ja Aleksi jäi ilman lääkettä. Psykoosissa Aleksi pakeni helvetistä, hyppäsi yöllä neljännessä kerroksesta. Kadulla hän makasi tunteja vaikeasti vammautuneena lehdenjakajan saapumiseen saakka.

Selkärankaan ja lantioon tuli murtumia, joita naulattiin ja kiinnitettiin metallilevyillä. Lantio tuettiin kehon ulkopuolisella metallikehiköllä.

Aleksi hoidettiin Lapinlahden sairaalassa Helsingissä. Kuukausien kuluttua sain hakea hänet käymään kotona Hämeenkoskella. Aleksin lantion tukena oli luihin metallipiikeillä kiinnitetty kehikko.

Kotimatalla pysähdyimme sivutielle. Kannoin Aleksin ratin taakse, jonne hän niukasti mahtui se metallihäkkyrä ympärillään. - Aleksi, aja ptkä. Mää hoidan polkimet.

Aleksi ohjasi autoa muutama kilometrin, ja minä en tarttunut rattiin kertaakaan. Pysähdyimme. Kannoin hänet matkustajan istuimelle.

- Aleksi, me emme anna tälle sairaudelle ikinä periksi.

Sanat ovat sanoja. Todellisia teot. Aleksi ei antanut periksi, vaikka monet uudet myrskyt rieppottelivat.

Aleksi pääsi 12 aloittajan joukkoon Lahden Taideinstituuttiin, jonne pyrkijöitä oli satoja.

Taideinstituutissa hän teki parhaansa (kuten aina). Hän oli ajoittain psykoosissa, mikä herätti muissa opiskelijoissa voimakasta vastustusta. He vaativat jyrkästi, että Aleksi erotetaan.

Opintojen loppuminen olisi ollut katastrofi.

Ehdotin Taideinstituutin rehtorille, Antti Salokan-

teleelle: - Sallikaa minun pitää kaikille opiskelijoille ja henkilökunnalle luento skitsofreniasta.

Rehtori antoi pitää luentoni, jonka jälkeen kukaan ei vaatinut Aleksin erottamista. Tieto kumosi ennakkoluulot ja virheelliset käsitykset. Aleksi opiskeli tunnollisesti ja teki kaikki tentit.

Skitsofrenia on jatkunut 35 vuotta. Optimaalista hoitoa ei ole löytynyt. Moni hurrikaani on riehunut Aleksin Myrskyluodolla: Kovia koettelemuksia, psykooseja, uusia, vakavia vammautumisia. Vasen silmä sokeutui. Kuolema on ollut monesti lähellä.

Mutta! Aleksi on löytänyt

voimälähteitä, joiden avulla hän on taistellut eteenpäin, ja ankarasti ponnistellen hän on palautunut toimintakykyiseksi. *Tärkeä voimälähde on ollut taide.* Skitsofrenia on este luovalle työlle, mutta Aleksi tavoitti yhä uudestaan terveet kykynsä, ja jatkoi taiteensa tekemistä.

Aleksi pyysi puolestaan sanomaan näyttelyn avajaisissa: *Olkaa hyvät, ja tarkastelkaa teoksiani ilman että ajattelette niiden olevan skitsofreenikon tekemiä. Hän on tehnyt teoksensa skitsofreniasta huolimatta.*

Näyttely oli menestys. Aleksi ei ole antanut periksi.

Vanerille maalattu myrsky on pleksin alla ulkona säilynyt 10 vuotta.

Vaari opetti Aleksille shakkia. Pappa opetti kalastamaan.

Sosiaalinen taiteilija

Oman taiteen tekeminen on yksinäistä työtä. Taiteilija tarvitsee ja toivottavasti saa opastusta, tukea ja kanssakäymisen iloja. Kumminkin, loppujen lopuksi taiteellisen työnsä parissa ja sen tuloksista vastuussa hän on yksin. Tuntuu hassulta ajatella, että kirjailija tai kuvataiteilija kiertelisi kysymässä: - Miten minä tämän teen?

Ihminen on sosiaalinen olento. Yksin työskentely motivoi taitelijaa hakeutumaan ihmisten pariin. Taiteilijat ovat mieluusti harrastaneet kapakoissa seurustelua. Monilla on tärkeitä ihmissuhteita kavereihin, sponsoreihin tai sukulaisiin.

Monet Aleksin nuoruuden kaverit ovat kadonneet omille teilleen, mutta jotkut ovat pysyneet. Ja tukevasti oikeilla, tutuilla sijoillaan ovat edelleen sukulaiset, perhe.

Kaveri Kanadassa

Vuonna 1980 Kitä ja Jyrkiä

kysyttiin lääkäreiksi Kanadaan, jossa työskentelyn mahdollisti molempien suorittama ECFMG, ”jenkkitentti”.

Aleksin kanssa teimme Kanadaan kaksiviikkoisen tutustumamatkan ja selvitimme millainen siellä olisi tulevaisuutemme. Se selvisi: Ihan hyvä, taloudellisesti aivan eriluokkaa kuin Suomessa.

Tutustuimme Ontariossa lääkäreihin ja heidän töihinsä. Kaikki oli ok.

Ongimme Lake Superiorista rautuja, joita kypsensimme rannalla nuotion loimussa. Yli 600 km pituinen järvi oli tyyni ja hiekkaranta autio, hiljainen.

Kaikki Kanadassa oli täydellistä. Siis päätimme jäädä Suomeen. Hämeenkoskella olemme kotirannassa nuotilla paistaneet makkaraa.

Kaupunki Sault Ste Marie ”Suu”, sijaitsi järven rannalla, vastarannalla oli USA. Aleksin syntymäpäivän kunniaksi 4. heinäkuuta USA

järjesti komean ilotulituksen, jota ihailimme veneessä keskellä järveä.

Uimahallissa Aleksin kanssa uiskentelimme niin kuin teemme aina kaikkialla. Aleks esitteli uuden kaverinsa: - Isä, tää on Phil. Pojat jatkoivat hyppimistä altaaseen. Heillä ei ollut yhteistä kieltä, so what, hetkessä oli löytynyt yhteinen leikki.

Muutaman päivän kuluttua Manitoulin-saarella Aleks löysi kaveriksi pesukarhun.

Keskustelija

Aleks on tutustunut helposti ihmisiin, koska hän on hyvä keskustelija: kiinnostuu, kuuntelee, argumentoi. Hän ei ole koskaan ilkeä. Päinvastoin, koulussakin hän puolusti, jos jotakuta kiusattiin. Eettinen velvollisuuden tunne on vahva, ja se voi olla Aleksille raskasta.

Henkistä räsitusta on syntynyt siitä, että Aleks ryhtyy herkästi huoliaan purkavalle

toiselle ihmiselle ”empaattiseksi olkapääksi”.

Aktiivisena ja kuuntelevana keskustelijana hän houkuttaa toisen pitkiin juttuihin, jotka rasittavat. Erityisen kuormittavaa on monen osallistujan samanaikainen puhuminen. Silloin on parasta vetäytyä välillä sivummalle, omaan rauhaan.

Ylikuormitusta aiheuttaa myös läheisten ihmisten vilkas höpöttäminen, esimerkiksi ruokapöydässä. Pienten lasten estoton mekastus on rasittavaa (niin Jyrkillekin).

Intensiivisestä keskustelusta tulee stressaavaa, koska Aleks yrittää tosissaan ymmärtää mitä toisella on sanottavaa. Erilainen keskustelija, sellainen, joka kuuntelee vain omaa ääntään, ei rasi mistään!

Perheessämme on aina keskusteltu paljon. Kanssaihmissä arvostavan keskustelemisen Aleks on omaksunut Lauri-vaarilta.

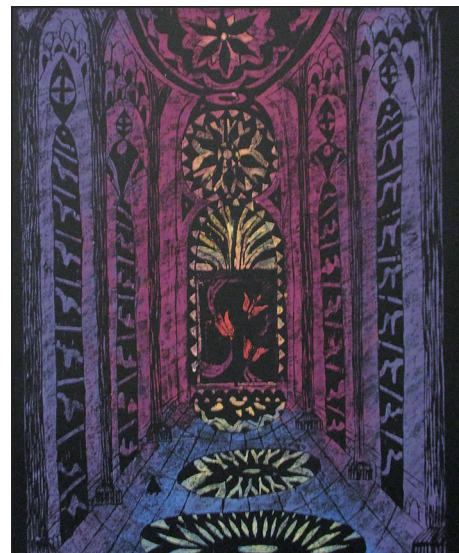
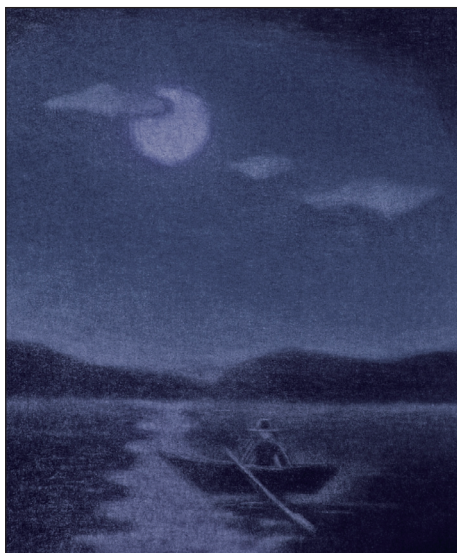
Jyrki kertoo Aleksista

Taideinstituutista Alekski lähti omille poluilleen, viidakoissa pysähtymättä tarpoi, teki omiaan:

Kun ylämäkeen itseään kivi vierittää, ei jämähdä se teemaan, eikä tekniikkaan.

Öljyvärit, vesivärit – originaaleja!
Kuparikaiverrukset, mezzotintot, monotypiat
Esikuvia vailla, mallina elämä ja maailma
Originaaleja, originaaleja, originaaleja...
Aika poika on tuo Alekski, monipuolinen!

Aleksin tekemiä kuvia eri tekniikoilla, eri aiheista.
Näyttelyissä on nähtävillä lisää.

Aleksin kysymys Oletko uusi ystäväni?

Tässä Synaptorissa kerrotaan minusta, Aleksista. Jos huomaat hyvät piirteeni ja niitä arvostat, voit haluta ystäväkseni. Pari plussia ilmoitan heti: en käytä päihteitä, en tupakoi, ei ole pahoja tapoja. Olen kiltti, liiankin kiltti sanovat läheiset ihmiset.

Sairauteni on hyvällä mallilla, mutta en ole täysin terve.

80 % terve

Olen tapaturmissa saanut vammoja, jotka rajoittavat liikunnallisia aktiviteetteja. Pääsen hyvin liikkeelle omin avuin, pystyn harrastamaan levyttä liikuntaa ja keittämään kahvit.

Sairastuin skitsofreniaan 17-vuotiaana. Käytän lääkkeitä tunnollisesti, vaikka lääkehoito väsyttää. En ole koskaan lintsannut lääkkeiden ottamisesta, koska tiedän niiden hyödyn.

Psykiatri, joka tuntee minut hyvin, sanoo: Aleks, olet 80 % ok, mutta 20 % verran sairaus vaikuttaa, ja se täytyy kaikessa ottaa huomioon.

Jos olet ystäväni, Sinun on hyväksyttävä sairauteni vaikutukset. Nyt 52-vuotiaana en ole sellainen kuin 35 vuotta sitten, ennen sairastumistani, mutta eihän meistä kukaan nuorena pysy.

Ystävän edellytyksiä

Olen avoin ja rehellinen. En osaa valehdella. Puhutaan suoraan: Jotta pärjää kassani ja iloitset elämästä ystävänäni, muutamisen edellytysten pitää täyttyä.

Sinun on oltava melko terve. Et joudu hoitajakseksi, mutta Sinun pitää olla henkisesti vakaa. Sinun on otettava huomioon rajoitukseni, esimerkiksi, minä en voi hillua yöelämässä. Säännöllinen vuorokausirytmisi on hyvinvoinnilleni tärkeää. Alkoholia emme voi yhdessä käyttää.

Olet monipuolisesti elämän asioista kiinnostunut ja keskustelelet mielelläsi.

Toiveita

Tykkäät kuvataiteesta, josta

nautimme sitä tarkastellen ja keskustellen. Ehkä taiteilet itse? Ehkä kaipaavat opastusta? Taidekirjoja minulla riittää.

Soitat, laulat tai ainakin tykkäät kuunnella musiikkia. Ehkä voimme musisoida yhdessä. Luet mielellään kaunokirjallisuutta.

Ettei vaan unohtu: Olet *huumorintajuinen!* Hyväksyt huumorin elämänilon ja jaksamisen lähteenä.

Testi

Testataan huumorintajuasi. Tällä sivulla on kuva, josta tunnistat itsesi. Vitsi!

Kuva on Teneriffan Kis-

sat-kirjasta, jossa on 170 tekemääni kuvaa. Kuvan Manuela on kirjan päähenkilön Carlosin muisto hänen tyttöystävästään monien vuosien takaa.

Kirjan neljässä tarinassa esiintyy kissoja ja muita eläimiä, ja kaikilla ihmisillä on vaatteet päällä. Jyrki kirjoitti tekstit, ja minä tein kuvat.

Tutustumisiin,
Aleksi Joensuu
Kuvataiteilija AMK

Yhteys Aleksiin

Synaptorin kautta ystävään tutustuminen on ainutlaatu-

ta, ja niin myös jatko: Jyrki Joensuu on yhteyshenkilö. Älä hämmästy. Tarkoituksena on välttää joutuminen huijarin uhriksi. Ikävä kyllä, nykyään huijaamista esiintyy kaikkialla. Jyrki on 50 vuotta toiminut luotettavana lääkärinä.

Osoite on jyrki.joensuu@jkjoensuu.fi

Tärkeää! Kun otat yhteyttä, tietojasi ei luovuteta mihinkään. Ei edes minulle, ennen kuin Jyrki on saanut Sinulta luvan.